

Posamezne številke: Na-
radne Din — 50, ob no-
deljah Din 1.—

TABOR* izhaja vsak dan, razven
nedelje in praznikov, ob 18. uri z
dnevom naslednjega dne ter stane
mesечно po 10.—, dostavljen na dom
D 11.—, na tiskarnico D 10.—
Inserati po dogovoru.

Naroda se pri upravi TABORA*
MARIBOR, Juričeva ulica št. 4.

TABOR

Posamezne številke: Na-
radne Din — 50, ob no-
deljah Din 1.—

UREDNIŠTVO se nahaja v Mar-
iboru, Juričeva ul. št. 4, I. nad-
stropje. Telefon intern. št. 270.
UPRAVA se nahaja v Juričevi
ulici št. 4, pritličje, desno. Tele-
fon št. 24. ŠHS poslovalnica raz-
čun št. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne
vzira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: III.

Maribor, sredo 11. oktobra 1922.

Številka: 230.

Odmevi bolzan- skih dogodkov.

Trst, 7. oktobra.

(n. n.) — Bolzanski dogodki so go-
tovo dovolj znani »Taborovim« čitate-
ljem in mi jih zato pač ni treba opi-
sovati. Omenim naj jih mimogrede le
toliko, da morem nadovezati nanje do-
godke, ki so jim že sledili in jim bodo
še sledili po zakonih tiste vzročnosti,
ki je mogoča edino le pri nas v Italiji,
deželi vseh nemogočih možnosti.

Kakor je znano, je bil bolzanski žu-
pan dr. Perathoner popolnoma pravil-
no izvoljen za župana in rimska vlada
ni imela nikakšnega vzroka, da bi ne
potrdila njegove izvolitve. Da, potrdi-
tev je bila že izrečena, samo dotični
uradni akt ni bil še poslan v Bolzan.
Dr. Perathoner je še iz preditalijan-
skih časov znan kot zelo odločen nem-
ški narodnjak in je tak tudi ostal po
italijanski okupaciji ter je znal svoje-
mu in bolzanskemu prebivalstvu na-
rodnemu prepričanju dati izraza tudi
kot župan tega v resnici popolnoma
nemškega tirolskega mesta. Bilo je to
mogoče vkljub italijanski vladavini le
zato, ker je bila med italijansko vlada-
vino, kakor se je izvajala v Trentinu,
in našo na Primorskem velikanska
razlika, namreč ta, da je bil generalni
civilni komisar v Trentu, senator Cu-
laru, mož, ki je skušal pridobiti tren-
tinske Nemce za Italijo z dobrohot-
nostjo, dočim pa gre vse delovanje na-
tega tržaškega generalnega civilnega
komisarja Mosconija le za tem, da se
sim preje zbrise, kar je jugosloven-
skega, s površja Julijske Krajine, in
to mu za to dobra vsa sredstva, od od-
tekanja najenostavnejše pravice do
pouka v materinski in pa do najstraš-
nejših dejanskih nasilstev. Trentin-
ski Nemci so znali dobro izkoristiti to
razliko v vladavini in pristajati so sa-
mo na tiste zahteve laške vlade, ki se
jim niso zdele prenevarne za njihov
narodni obstanek. Proti vsakemu glob-
ljenju poseganju v svoje narodne pra-
vice, so se odločno upirali in so navda-
no tudi dosegli, kar so želeli. Tako se
je tudi bolzanski župan dr. Perathoner
odločno uprl italijanski zahtevi, da
tudi občina da primerne prostore za
italijansko ljudsko šolo, za katero v
resnici ni bilo potrebe, in končno bi bil
morda tudi uspel, če ne popolnoma, pa
vsaj deloma, da niso vmes posegli fa-
šisti, katerim je bila nemška »trdo-
vratnost«, ne samo v Bolzanu, temveč
v vsej Gornji Adiži, že zdavnaj trn v
peti.

Osrednja vlada v Rimu je s
težkim srcem gledala stvari, ki so se
pripravljale v nemškem Trentinu. —
Nemcem bi se bila nerada zamerila,
fašistom pa tudi ne, in je iskala ukre-
pov, po katerih naj bi bil ostal volk
sit, koza pa opla. Tako je potem prišlo,
da je bila preklicana potrditev dr. Pe-
rathonerja za bolzanskega župana, s
čimer naj bi se bili potolazili fašisti,
dočim bi pa Nemci vendarle ohranili
občino v svojih rokah in bi ostal na
čelu občini podžupan, seveda tudi Ne-
mec, ali vsaj navidezno manj »trmo-
glav« od dr. Perathonerja. Ker bi fašis-
tom najbrž vse to ne zadostovalo za po-
mirjenje, je imel načelnik urada za
nove pokrajine, senator Salata, pri-
pravljenih še nekaj drugih ukrepov,
in ko je fašistovski poslanec Giunta
govoril v Trstu z njim o položaju v
Trentinu, mu je sen. Salata trdno za-
gotovil, da bo vlada storila svojo dol-
žnost, naj torej fašisti zadržajo v vlad-
ni ukrepe, a posl. Giunta sam pa naj

Pred političnimi dogodki v Beogradu.

Ozadje zagrebskega kongresa. — Pro-
tić stopi v novo vlado? — Razne poli-
tične kombinacije.

Zagreb, 10. oktobra. (Izv.) »Ju-
tarnji List« prinaša iz Beograda sle-
deče informacije o poziciji Protića in
o Davidovićevi akciji: Dr. Smolaka
je že tekom poletja obvestil v Rimskih
Toplicah Protića o namerah in gibanju
intelektualcev. Protić je to gibanje o-
dobril. Sam pa s to akcijo ni bil v no-
beni ožji zvezi, ker je sam že celo leto
pripravljaj sporazum s hrvatskim blo-
kom, ter ni čakal na zagrebski kon-
gres, da bi pridobil Hrvate za sodelo-
vanje. Ob priliki zadnjega bivanja
Protića v Zagrebu je dobil ta sporazum
konkretno obliko in lahko se reče, da
so se izvršile priprave za nekako pre-
hodno vlado, v kateri bi bili tudi hr-
vatski zaupniki, kar pa bi se zgodilo
še mnogo prej, kakor to predvidevajo na
zagrebskem kongresu sprejeta resolu-
cija. Izmed hrvatskih politikov se lah-
ko smatra Protića za osebnost, do ka-
tere imejo Hrvati še največ zaupanja.
Zato je popolnoma razumljiva vest,
da bo hrvatski blok zahteval, da naj
zavzema v eventualnem novem kabi-
netu Davidovića mesto notranjega mi-
nistra Protić. V krogih takozvanih in-
telektualcev se smatra ta vest kot sa-
moposebi umevna in bržkone se bodo
v kratkem pričela pogajanja med Pro-
tićem in onimi, ki pripravljajo tla za
Davidovića. Iz tega vzroka se bo pove-
rila sestava nove vlade Davidoviću,
minister Protić pa bo zavzemal mesto
notranjega ministra. Hrvati so zato, da

se sestavi nepolitična uradniška vla-
da, v katero bi mel tudi hrvatski blok
zaupanje.

Zemljoradniška stranka se krha. —
Spor zaradi kongresa. — Beograd ali
Banjaluka.

Beograd, 10. oktobra. (Izv.) Na
zadnjem kongresu zemljoradniške
stranke v Veliki Plani se je sklenilo,
da se vrši prihodnji kongres v Bosni.
Glavni izvršni odbor stranke je
pozneje določil čas in kraj kongresa.
Glasom tega sklepa bi se imel vršiti
kongres od 26. do 28. oktobra t. l. v
Banjaluki. Med tem pa je glavni ek-
sekutivni odbor o tem ponovno sklepal
ter v svoji zadnji seji dne 3. t. m. skle-
nil, da se vrši letošnji kongres stranke
v Beogradu. Ta sklep torej popolnoma
nasprotuje prvotnemu sklepu eksek-
utivnega odbora in glavne skupščine ze-
mljoradniške stranke v Veliki Plani.
V stranki sta vsled tega nastali dve
različni struji: ena se poteguje za kon-
gres v Banjaluki, druga pa za tem, da
bi se vršil kongres v Beogradu. Če
se bo vršil kongres v Beogradu je to
znamenje, da dobiva nadmoč v stranki
nova struja, ker bi se tega kongresa
udeležili v velikem številu delegatje iz
Vojvodine in Srbije, dočim bi bila Dai-
macija, Bona in Hrvatska zastopane
le z malim številom delegatov. Dele-
gatje iz Vojvodine in Srbije se oklepa-
jo Avramovićeve skupine. Spor se bo
rešil na kongresu v Beogradu ali Ba-
njaluki. Dozdeva pa se, da bo prišlo v
zemljoradniški stranki do razkola.

Italija in Češkoslovaška.

Sestanek v Benetkah. — Sporazum med dr. Benešem in Schanzerjem. — Gospo-
darsko zblizanje.

Benetke, 9. okt. (Izv.) Včeraj je
dospel semkaj češkoslovaški zunanji
minister dr. Beneš, kmalu na to se je
pripeljal iz Rima italijanski zunanji
minister Schanzer. O sestanku med
obema državnikoma je bil izdan slede-
či službeni komunikat:

Na sestanku češkoslovaškega zuna-
njega ministra z italijanskim zuna-
njim ministrom v Benetkah je dr. Be-
neš očrtal politične smerice, po kate-
rih se ravna ali se bo ravna češko-
slovaška vlada v vseh srednjeevropskih
vprašanjih. Minister Schanzer je mogel
ugotoviti z zadovoljstvom, da te smer-
nice utrjujejo na mirovnih pogodbah
ustvarjeno stanje in služijo splošnemu
miru, da se vedaj strinjajo s smerni-
cami italijanske politike in nude obema
državam možnost, da v raznih vpra-
šanjih, ki ju najbolj zanimajo, nasto-
pata z roko v roki. Posebno sta se mi-
nistra pečala z avstrijskim problemom

in z načrtom, ki je bil sprejet v Zene-
vi. Oba ministra sta ugotovila popolno
seglasje v nazorih in izrekli upanje,
da bo uresničenje tega načrta prineslo
Avstriji finančno obnovo in politično
stabilnost, hkratu pa ji bo zagotovilo
tudi neodvisnost.

Popoldne sta se ministra posveto-
vala o važnih gospodarskih vpraša-
njih, ki zanimajo Italijo in Češkoslo-
vaško. Z obeh strani se je izrazila že-
lja, naj bi se gospodarski odnosi med
obema državama kar najbolj poglobili.
Sklenjen je bil dogovor glede takoj-
šnje ratifikacije trgovinske pogodbe
in drugih gospodarskih pogodb, ki so
bile sklenjene v Rimu že 23. marca
1921. ter njih dopolnitev v skorajšnjo
uvedbo carinske pogodbe.

Končno je bil sprejet sklep, da se v
novembru t. l. skliče v Trstu konferen-
ca, ki bo uredila vprašanje češkoslo-
vaške trgovine v tržaški luki.

POGAJANJA V MADUNJI.

Carigrad, 9. okt. (Izv.) Komun-
ist angleškega glavnega stana pravi:
Vsled prekršitve določb na več krajih
v nevtralni coni po kemalističnih četah
so zavezniški generali zahtevali, naj
se kemalistične čete umaknejo do Is-
meta.

BORZA.

Zagreb notira v Curihu 2.025.
Curih, 10. oktobra. (Izv.) Predb.
Pariz 40.35, Zagreb 2.025, London 23.63,
Berlin 0.175, Praga 19.30, Italija 22.77,
Newyork 534.75, Dunaj 0.00 pet osmin,
žigosane K 0.0 sedem osmin, Budim-
pešta 0.2075, Varšava 0.055, Sofija 3.40.

bo tako dober in naj vpliva na tren-
tinske fašiste, da se bodo pomirili.

Sedaj pa prihaja tisto, kar bi bilo
nemogoče v vsaki drugi državi in kaže
jasno, na kakih slabih nogah stoji laš-
ka vlada in vse, kar je v zvezi z njo.
Posl. Giunta je sam pripovedoval ta-
kole uredniku glavnega fašistovskega
glasila milanskega »Popolo d'Italia«,
kakor je prišlo do fašistovske akcije v
Bolzanu in drugje po nemškem Tren-
tinu in da je celo on sam vodil to
akcijo: Posl. Giunta je dejal, da je po
svojem razgovoru s senatorjem Salato
šel h glavnemu vodji fašistovske stran-
ke posl. Mussoliniju in mu povedal,
kar mu je dejal sen. Salata, a Musso-
lini da mu je pogledal v lice bolj stro-
go, kakor navadno, in vprašal:

— Ali ti zaupaš italijanski vladi?
Posl. Giunta mu je odgovoril: — Če
bi zaupal, bi ne bil tu pri tebi.

Mussolini: — Torej odpotni v Bol-
zan in uredi stvar.

In posl. Giunta je odpotoval v Bol-
zan in »uredil stvar«: Lahki imajo naj-
lepšo, doslej nemško šolo, občinski svet
je moral odstopiti, na njegovem mestu
je vladni komisar, seveda Lah, in ena-
ko so »počistili« tudi še v nekaterih
manjših nemških očinah.

Tej fašistovski »urejevalni akciji«
pa slede sedaj neizogibne posledice:
generalni civilni komisar Credaro je
podal ostavko in ostavko je podal tudi
načelnik urada za nove pokrajine, sen.
Salata. Najlepše pri vsej stvari pa je
to, da padajo kot žrtve teh dogodkov
ravno ti ljudje, predstavniki tiste rim-
ske vlade, ki je že pred letom dni doko-
čila štiri milijone lir za zgradbo nove
italijanske šole v Bolzanu ter se je
že kupilo stavbišče in pripravilo vse
potrebno za zgradbo, ki pa se ni za-
čela graditi, ne da bi kdo vedel vzrok
za to.

Nemarnost osrednje rimske vlade
napram svojim lastnim ljudem — dru-
gih Lahov v Bolzanu vendar ni razum-
laškega uradništva — je bila torej po-
vod za fašistovski napad na nemško
mestno občino in na ostala fašistovska
nasilstva, in imela je za posledico, da
sta padla dva njena glavna stebra,
generalni civilni komisar trentinski in
sam načelnik osrednjega urada za no-
ve pokrajine, h katerim pa pripada
tudi naše Primorje, ki bo tako tudi
deležno posledic fašistovske akcije
proti trentinskim Nemcem, samo z
razliko, da moremo mi primorski Ju-
goslovenci edino le hvaliti Boga in fa-
šiste, da so nas rešili najhujšega zati-
ralca Salate, dočim so trentinski Ne-
mci imeli v njem najboljšega zaščitnika
svojih pravic. Sicer je resnica, da pri
nas v Italiji redkokdaj prihaja za sla-
bim kaj boljšega, posebno za nas Ju-
goslovence, ali slabše kot je bilo doslej,
tudi v bodočnosti ne more priti, kveč-
jemu do bi Salata še ostal in bi se za
svoj poraz v Trentinu maščeval nad
nami, kar ni izključeno, temveč zelo,
zelo verjetno. Tako bi torej mi ponižni,
skromni, pohlevni primorski Jugoslo-
veni, ki si že skoraj dihati ne upamo
pred fašistovskim besom, plačevali
»trmoglavost« trentinskih Nemcev, to
se pravi, tisto narodno samozavest, ki
se je pri nas že tako zelo izgubila, da
morajo fašisti sami uprizorjati razne
krnske dogodke, da najdejo povoda za
svoja nasilstva nad nami, ker jim mi
sami v svoji že naravnost strahopetni
vdanosti v njihovo voljo takih povod-
ov ne podajamo.

Kdo bi pač misli, da taki vzroki po-
rajajo take posledice!

Podpišajte Jug. Matico!

Dr. A. D.:

V koliko smo sami zakrivali nesrečni izid koroškega plebiscita.

Nekoliko vzrokov!

1. Mnogi koroški rojaki in drugi, ki bi lahko odločilno vplivali, so se odtegnili plebiscitnemu delu ali pa prišli prepozno. 2. Slovenski časniki so vzlic opominom in prošnjam prinašali o naši Jugoslaviji slike, ki niso mogle biti vzpodbudne za Korošce; v slepi strankarski strasti ali v neresnem pretiravanju so izpodbijali vero v našo državo in sproti izpulili vsako kal simpatije, primerjali so Jugoslavijo na smrt obsojenemu bolniku, trdili, da je nikdo ne ljubi, prinašali na ona zloglasna vojaška pisma iz Makedonije itd., sploh prvovrsten propagandni material, ki so ga Nemci z neslutnim uspehom izkoriščali, sklicujoč se pri tem na slovenske liste in izjave ljubljanskega župana ali drugih veljakov. V pre mnogih slučajih so izvenkoroški Slovenci tudi osebno s svojim zabavljanjem odbijali Korošce, ki so prihajali preko mej. Tipičen je slučaj, ko so na Gorenjskem rekli Korošcem: »Vi Korošci ste žiher veseli, ko si še lahko izbirate, mi pa si ne moremo več pomagati!« In pri tem so te poturice globoko vzdihale. 4. Pomajkanje velikopoznosti v gospodarskem programu, posebno pri aprovizaciji, vsled česar se je na pr. jugoslovanska moka, ki je preko Dunaja prihajala v Celovec prodajala v nemški ceni ceneje ko v slovenski. 5. Sebičnost naših ljudi, ki so zahajali na Koroško in tam med molodostvom in tarnanjem pokupovali v veržniške namene cenejša živila, tako da je v neki dobi morala meja proti Sloveniji biti malodane zaprta (!). 6. Naša centralna vlada se ni mogla odločiti h rešilni izjavi, da se koroški Slovenci za neko dobo oprostijo vojaške službe izven svoje ožje domovine, s čimer bi se bilo Nemcem izvil najnevarnejše orožje. 7. Škoda, povzročena po naših vojniških operacijah, se je kljub obljubam izplačala tako pozno, da je trpki občutek vsled toliko časa prevaranega čakanja že marsikoga definitivno nagnil k nasprotnikom. 8. Ozkosrčno, fiskalčno carinsko postopanje in prevelika utesnitev prekograničnega prometa. 9. Sprememba stališča: sprva in ves čas smo se Slovenci smatrali na Koroškem kot zmagovalci, katerim je vse dovoljeno: in tarnanje (na ljublj. gradu), rekviriranje, odvzemanje tobakov, gostiln, lovov itd., pozneje pa, tik pred plebiscitom, v odločilnem trenutku se je naša plebiscitna delegacija mora-

la (!!) udati pritisku antantne komisije in dopustiti, da se je demarkacijska črta med slovensko in nemško cono odprla, vsled česar so poljubno prebajali agitatorji iz cele Avstrije in Nemčije, morala je dovoliti, da so se od nas izgnani in od antantne komisije repatriirani nasprotniki vračali kot zmagovalci in narodni mučeniki, morala je soglašati, da so se občinske volilne komisije sestavile samo iz domačinov s tolikoletnim bivanjem (o čimer je bila izključena skoro vsa naša inteligenca) in sicer paritetno, to je po trije nemški (navihanci) in trije slovenski (kimovci), vsled česar so se volilni imeniki navadno brez slovenskega protesta ali vsled italijanske odločitve pomnožili merodajno z neupravičenimi nemškimi glasovalci.

Če smo kljub tem oviram dosegli rezultat, da je prebivalstvo južno Drave glasovalo za nas in da smo propadli samo vsled severnih ponemčenih krajev in v nemških centrih: Velikovec, Pliberk, Borovlje, Rožek, dokazuje to, da je na koroškem slovensko jedro zdravo, da se je narodna zavest v boju mogočno razmahnila, pa tudi, da oni nesebični plebiscitni delavci ne zaslužijo (po lepi slovenski navadi) v nagrado — kamenja.

Politične vesti.

* Radičeve izjave. Radić je v zadnjem času podal nekoliko čudnih izjav, ki si jih lahko vsak človek razlaga drugače. Kdor hoče, more iz teh izjav povzeti, da je Radić za sporazum, za narodno jedinstvo itd.; kdor pa je bolj skeptičen, sme enako upravičeno trditi, da so Radičeve izjave le navaden trik. Njegove besede o udeležbi Hrv. bloka na Kumanovskih slavnostih zvene tako, kakor če bi ta ali ona politična skupina sklenila, da se udeleži na pr. čeških slavnostih v spomin Bele gore ali poljskih slavnostih na grobu Kosciuszke. Če bi ga kdo prijel, češ, da s tem priznava našo narodno in državno jedinstvo, bi se mu lepo izmuznil: šli smo kot Hrvatski blok v Srbijo, da manifestiramo za slovensko solidarnost! Isto velja o Pragi. Radić izrecno zahteva, da bodi Hrvatski blok posebna skupina. Glede volitev in volilne vlade je izjavil, da bi naj bili blokaški ministri le za kontrolo, da bodo volitve svobodne. Napram Beogradu volitve, nasproti Radičevcem in blokašem pa — plebiscit za »seljaško hrvatsko republiko! O narodnem jedinstvu pravi, da smo socialno in jezikovno en narod. Ta izjava je tako splošna in vodena, da jo lahko izreče največji separatist. Radičevim izjavam manjka doslednosti, jasnosti, konkretnosti in moralne gotovosti, pa bi bil njih

učinek povsem drugačen. Danes jih nihče ne vzame resno.

* Nova češka vlada, ki je bila 7. t. m. imenovana in zaprisežena, ima več odličnih predstavitev češkoslovaške politične javnosti. Ministrski predsed. Antonin Švehla (graščak v Hostivari, je bil l. 1908 izvoljen za poslanca v avstrijski državni zbor. V prvi češkoslovaški vladi po osvobojenju je bil minister notranjih zadev. — Finančni minister je postal dr. A. Rašín, ki je bil finančni minister že v prvem kabinetu. Dr. Rašín je odličan narodnogospodarski strokovnjak. Avstrijska vlada ga je l. 1916. obsodila na smrt. — Železniški minister je postal češki socialist Stříbrný, ki je bil minister že v prvem in drugem kabinetu. Prehranjevalni minister je češki socialist dr. Franke, ki je bil v Tusarjevem kabinetu železniški minister. Minister notranjih zadev je Jan Malypeter, od l. 1918 poslanec agrarne stranke, po poklicu kmet. — Prosvedno ministrstvo je poverjeno žurnalistu Rudolfu Bechyň, poslancu socialno-demokratske stranke. — Poljedelski minister je postal slovaški agrarec dr. Milan Hodža, po poklicu žurnalist in politik. — V ogrskem državnem zboru je bil edini zastopnik Slovakov. L. 1919 je bil minister unifikacije. — Ministrstvo unifikacije bo vodil slovaški socialni demokrat dr. Ivan Markovič, ki je bil v Rusiji tajnik dra Beneša, l. 1920 pa minister Narodne obrane. Slovaški minister dr. J. Kallay je državni uradnik. Ostali ministri so bili člani prejšnjega kabineta. Ministrstvo zunanjih zadev bo vodil še nadalje dr. Beneš.

* Berlin—Bagdad. V praškem dnevniku »Česke Slovo« piše Jan Svoboda iz Berlina, da imajo največje veselje nad turškimi zmagami nemški monarhisti, ki očitno označujejo Kemal-pašo za svojega prijatelja. Nemški reakcionarji vidijo v njegovih uspehih prvi silni sunek v stavbo mirovnih pogodb in obnovitev nemške ekspanzije proti Bagdadu. Ne gre le za Carigrad in za Trakijo. Gre za to, da Turčija obnovi na evropskih tleh azijski predmost in vzpostavi nemško trdnjavo na Balkanu. Nemčija ji ponudi vso tehnično pomoč. Tako ne bo prišla na Balkan čez Pariz, marveč čez prijateljsko Moskvo in bratski Carigrad. Zelo verjetno je, da bi ji v danem trenutku priskočila na pomoč Madžarska, morebiti tudi Bolgarija. Ne smemo podcenjevati vojaške moči Rusije in Turčije, ne smemo pa tudi omalovaževati položaja Male antante, ki bi bila potiskana na zapadu od Italije, katere interesi v Albaniji in Dalmaciji so znani po svoji izraziti protijugoslovenski tendenci, na severovzhodu od Rusije in v sredini od Madžarske, vedno pripravljene

na maščevanje. Če uvažimo tudi še neugodne razmere v Indiji in možnost poskusov, da si Turki osvoje Mezopotamijo, tedaj je treba konstatirati, da pogled v bodočnost ni vesel in je treba skrajne opreznosti. Če se razpade ena mirovna pogodba, nastane nevarnost, da se razpadejo v bližnji bodočnosti tudi druge. Ko prenehajo vse obveznosti, utegne nastopiti ilegalno stanje, kaos in vojaške katastrofe. Predno bi bilo mogoče sklicati konferenco, bi bil stari nemški načrt Berlin—Bagdad kar čez noč uresničen.

* Rimski list za dobre odnose med Italijo in Malo antanto. Rimska »Tribuna« piše povodom sestanka Schanzerja z dr. Benešem: Izza rešitve vprašanja o finančni pomoči Avstriji, ki je tako ozko zblizala stališča Češkoslovaške in Italije, ni nobene ovire več, da bi se ne obnovilo staro prijateljstvo med Rimom in Prago. Kar najhujše srčne vezi med Malo antanto in Italijo bi pomenili za stvar splošnega miru velik dobiček, zato pa je vest o sestanku dr. Beneša z ministrom Schanzerjem vzbudila v italijanskih diplomatskih krogih posebno zadovoljstvo.

* Pogodba med Francijo in Anglijo glede Tracijske. Iz Londona poročajo, da je britski kabinet ratificiral pogodbo, ki sta jo sklenila Poincaré in Lord Curzon in ki se glasi: Zavezniki so se sporazumeli, da pozovejo grške čete, naj čimprej zapuste zasedeno ozemlje in se umaknejo za Marico. V izpraznjenem ozemlju bodo zavezniki vzdrževali s svojimi četami red, dokler se ne vzpostavi turška uprava, kar se mora izvršiti najkasneje mesec dni po izpraznitvi. Po tem roku in za časa konference v Mudaniji bodo zaveznike čete zasedle samo gotove točke na desnem bregu Marice in kraje, v katerih se začasno nahajajo.

* Fašisti gospodujejo v Južnem Tirolu. Dne 5. t. m. so močni fašistovski oddelki zasedli južnotirolsko mesto Trient. Najprej se je fašistovska delegacija oglasila pri generalnem komisarju južnotirolskega ozemlja Credariju, ki je izjavil, da se sam bori z rimskimi ministrstvi, ki ne nastopajo dovolj odločno za čisto italijanski kurz na »osvobojenem« ozemlju. Toda fašisti so bili z njegovimi izjavami nezadovoljni, zlasti ker je dejal, da se je treba držati zakonov. Medtem so dospeli v Trient fašistovske čete, katerih število cene na 5—8 tisoč. Čez noč so zasedle poslopje deželnega odbora in na to tudi nekatere druge javne prostore. Civilna oblast je spričo teh dogodkov podala demisijsko. Upravo je prevzelo vojaško poveljstvo z generalom Assumom na čelu. — Tržaški fašisti so poslali tirolskim Nemcem v Innsbrucku prav surovo »poslanico«.

B. Borko:

Pesnik ruske stepe.

(Ob 80 letnici smrti A. V. Koljceva).

Pred 80 leti, koncem meseca oktobra, ko je pihal čez stepe poznorojski veter, prinašajoč pozdrave dolge ruske zime, je v mestu Voronežu umiral je tični živinski trgovec. O njem so govorili, da ga spravljajo v prezgodnji grob neuspele kupčije. Dne 3. novembra 1842. (po starem koledarju) so ga pokopali na voroneškem pokopališču s tisto skromnostjo, ki navadno spremlja na zadnji poti ljudi, ki niso imeli v življenju sreče. Kot posebnost je bilo na njegovem spomeniku zapisano, da je bil počaščen s »carskim darom«. Okolici, v kateri je živel voroneški živinski trgovec, je bila povest o »carskem daru« najsvetlejša glorijska ki je sploh mogla obsiniti nelepo, zamisljeno glavo voroneškega someščana. In vendar je bil živinski trgovec Aleksjej Vasiljevič Koljcov znamenita ruska osebnost in je s svojim imenom in glasom zasenčil marsikatero gubernatorja v daljni ruski provinci. Koljcov je bil osebaj znanec Žukovskega, pesnika in vzgojitelja carjevih sinov, ki ga je nekoč obiskal v Voronežu, posadil v svojo trojko in se vozil z njim med strmečimi Voronežani. Poznal se je s Puškinom, ki je zahajal v literarni salon gospoda Žukovskega, kamor je prišel po čudnih potih usede tudi živinski trgovec Koljcov in sedel z družbi knezov Vjazemskega in Odo-

jevskega. Spomnite se, da je to bilo okrog l. 1836, ko so ruski uradniki izgubili pamet zaradi same besede »revizor iz Petrograda« (Gogolji!). Preprosti Koljcov je bil v prijateljskih stikih z Bjelinskim, eno najbrihtnejših glav takratne Rusije. Umrl pa je v bog in nesrečo, sprič s svetom in s samim seboj, v domu svojega očeta Vasilija Petroviča, star šele 83 let. In 33 let — Kristova starost — je bilo njegovemu očetu, ko je Aleksjej ugledal luč oktobrskega ruskega solnca. (8. oktobra 1809 l.) Oče je bil dokaj ugleden meščan, kakor so že bili meščani v provinci fevdalne Rusije; trgoval je z živino, najemal pašnike in gojil vole, kupčeval je tudi s kožami in z vsem, kar spada k tej častivredni obrti. Mladi mu je bila iz »boljšee« rodbine, hči siromašnega duhovnika iz voronežke okolice. Oba sta bila »negramotna«, s to razliko, da je oče s primernim napotom razločeval črke.

Aleksjej se dalji že v devetem letu podučevati v čitanju in pisanju, eno leto pa je obiskoval okrožno šolo (ujezdno učilišče). Na to ga je oče vzel domov, da mu enkrat pozneje izroči rodbinsko žezlo dobrega voroneškega trgovca in obrtnika. Aleksjej se je ravno dušno oprijel prvega življenjskega posla in je hodil z očetom po kupčijskih potih. Njegov ščit je bil bič, ki pa mu ni bil preveč nadležan. Kupčijekapotovanja so ga vodila daleč čez polja in stepe, v tuje kraje in med neznane ljudi. Imel je živahno domišljijo — kdo ve, od koga? morda od neznane-

ga deda svečenika? Na teli potovanjih je večkrat nočeval na prostem ali v pocestnih krčmah. Intuitivno je doživljal romantiko stepe, večerno svetlobo v polju, globoko noč v gozdu, preprosto kmečko življenje na vasi. V prostih urah je čital. Seznanil se je s človekom, ki mu je posodil par takih knjig kakor je »Tisoč in ena noč«. Nekoč je kupil na trgu pocizje skromnega poeta Žukovskih časov Dmitrijeva. Skoraj nagonsko je začutil sorodnost svoje duše s poezijo in nad to knjižico se je pojavila v njegovi notranjosti prva kaplja tiste divne sile, ki se vzbuja v pesnikovem srcu kakor spomladanski sok v žilah vinske trte. Spisal je svojo prvo pesem »Tri vidjenija«. Ta plod njegove s slikovito domišljijo in mehkim občutjem opojene duše, mu je vzbudil tudi fizično bitje in ga napolnil z nestrpnostjo radovednostjo. Kaj sedaj? Komu naj zaupa, da je spisal pesem, ki se lahko meri s tiskanimi verzmi Dmitrijeva?

Ta radovednost ga je zblizala s voronežkim knjigarjem Kaškinom, ki je bil originalen tip, pa duhovit samouk. S Kaškinom sta začela razpravljati o pesništvu in o knjigah sploh. Izposojal je mlademu Koljcovu knjige in na daljal »nasvete« o pesnikovanju. Kaj več mu ni mogel pomagati, in tu pošljejo dolri duhovi na pot Aleksjeja Koljceva mladega seminarista Serebrjanskoga, ki je postal Mentor skromnega živinskega priganjaka in ljubljence heitkonskih Muz. Serebrjanskij mu je pravzaprav razkril deveto deželo lite-

rarnega življenja v vsej njeni čarobnosti. Pod njegovim vplivom je Koljcov nadaljeval pesnikovanje (začetkovna pač pesni-kovanje); ta mu je bil prvi kritik, zakaj Koljcev se ni niti na višku svojega dela povzpeld o avtoritike, kar je spričo njegove neukosti lahko opravičljivo. Z Mentorjem sta čitala samo resne umotvore, med njimi Shakespeareja dela.

Mentorju pa se je pridružil drug učitelj, ki o njem pravi sam Torquatto Tasso, da ga je učil poezije (nota bene, tudi marsikatero pesmi-kovca v naših petih šolah). To je — Amor. V dvajsetih letih Aleksjejevega življenja ga je zavozljal z bujno doraščajočo dekle v hiši strogega očeta. Njegova Dulcineja ni bila trdosrčna, zato pa je bil krutejši oče Vasilij Petrovič, ki je srečno zaljubljen dekle odpisal med Aleksjejevo odsotnostjo v daljnodonsko vas, kjer so jo omožili z nemilim in nedragim. Ko se je mladi pesnik vrnil s kupčijskega potovanja, ga je čakala tista boleost, ki je ravno tako brezumna kakor pretresujoča: boleost nesrečne ljubezni. Toda poznejši biograf A. V. Koljceva so nehoti pohvalili meščansko modrost očeta Vasilija Petroviča; žalost za izgubljeno Dulcinejo je rodila najlepše in najuspelejše verze, ki so ga dvignili nad razne Dmitrijeve in mu zagotovili častno mesto v vesoljni ruski literaturi.

(Dalje prihodnjic.)

Med drugim pravijo o nemškem narodu, da je najneumnejši na svetu itd., tirolskim Nemcem pa žugajo, da pridejo fašisti tudi čez mejo učiti jih pameti. Nemci so seve hudo razočarani nad takimi delikatnimi izrazi prijateljstva med »novo Italijo« in nemštvom.

Iz Poljske nam pošilja prijatelj lista nekoliko zanimivih političnih novic: V sejm (parlament) je bilo v Gornji Sleziji izvoljenih 34 Poljakov in 14 Nemcev. Od 34 poljskih poslancev ima narodnodemokratska stranka (nosilec liste Korfanty) 19 poslancev. Dne 5. novembra se vrše po vsej Poljski volitve v sejm v Warszavi. Postavljenih je 21 list, ki so numerirane od št. 1 do 22. List št. 19, (neodvisni komunisti) je državna uprava črtala. Voli se tajno kakor v Jugoslaviji s to razliko, da mesto kroglice vsak volilec odda volilni komisiji zaprto kuverto, v kateri je zapisal eno izmed števil 1—22 (izvzemši seveda 19). Narodnodemokratska ima številko 8. Volijo vsi moški in ženske, ki so v tekočem letu dovršili 21 leto. Največje uspehe pričakujejo: poljski centrum (sestavljeno iz 4 dosedanjih strank v eno stranko), ki mu pripadajo Ponikowski, Skulski, Nowak; dalje narodno demokratska stranka, potem pa ljudska stranka (Witos). Dne 12. novembra se vrši volitev za senat pod enakimi pogoji.

Tajna pogodba med Nemčijo in Rusijo. Pisnik »Sl. Tribune« poroča iz Prage, da je bila med 4. in 10. sept. podpisana tajna vojaška konvencija med Nemčijo in sovjetsko Rusijo. Po pogodbi določa, da Nemci organizirajo v Rusiji 100 velikih tovarn za orožje in municijo; dalje, da Nemčija razširi svojo ekspanzijo proti zapadu, dočim bi Rusija pritiskala na južno Evropo. Bolgarija si je baje do zadnjega časa prizadevala, da bi se pomirila z beograjsko diplomacijo in je nudila za pomoč v vprašanju Trakije najožje zveze — sedaj pa se baje že definitivno orijentira na drugo stran.

Dnevna kronika.

Princesa Elena, sestra naše kraljice, ki se je mudila skupno s kraljevim parom v Parizu in je v kraljičinem spremstvu dopotovala v Beograd, se je včeraj vrnila v Bukarešto. Kakor se je včeraj vršila v Bukarešto, kakor se je včeraj vršila v Bukarešto, kakor se je včeraj vršila v Bukarešto.

Kronski svet se bo najbrž zavlekel in se bo vršil šele po kumanovskih slavnostih.

Državlanski zakon. V ministru za pravosodje se vrše seje komisije, ki ima nalog, da izdela osnutek državlanskega zakona, nadalje zakon o civilnopravnem redu in pristojnosti sodišč.

Svečan pogreb vojvode Vojislava Tankosića. V nedeljo, dne 8. oktobra se je vršil v Beogradu svečan prenos in pogreb kosti za domovino l. 1915. padlega četaškega vojvode, pešad. majorja Vojislava Tankosića. Kot častnik srbske vojske, je že 1905 leta odšel v južno Srbijo, da pripravi pot za osvoboditve zaslužene domovine. S svojimi sodrugi je četoval po albanških gorah, vse dotlej dokler ni izbruhnila svetovna vojna. Na Igristu ga je leta 1915. zadela sovražnikova krogla in 21. okt. 1915 je podlegel zadobljenim ranam v Trsteniku. Narod ni verjel, da je nesmrtni vojvoda umrl. Avstrijske oblasti so že pokopanele dale izkopati ter mrtvega kazale narodu. Toda tudi ta nekulturen čin avstrijskih razbojnikov ni mogel zatreti v srbskem narodu vere v svobodo, ki je končno zasijala vsemu troimenemu našemu narodu. V nedeljo so prepeljali telesne ostanke padlega junaka v Beograd, kjer so jih po svečanem obredu v saborni cerkvi ob velikanski udeležbi naroda pokopali na mestnem pokopališču v dostojnem grobu.

Mandat je odložil znani novinar in politik Jaša Tomić iz Novega Sada. Na njegovo mesto stopa dr. Joso Lalošević, odvetnik v Somboru.

Japonski poslanik na našem dvoru bo v nedeljo sprejet v svečani avdijenci in bo izročil kralju svoje akreditivne.

Arheološki kongres v Beogradu se je včeraj sestal, kongres je odločil,

skili arheologov iz cele države. Kongres je pravzaprav priprava za veliki arheološki kongres, ki se bo vršil prihodnje leto. Iz Maribora se je udeležil kongresa g. prof. dr. Fran Kovačič, iz Ptuj pa g. V. Skabar.

Svetogorsko Mater božjo, ki se je nahajala v »begunstvu« v Ljubljani in katero so lansko leto prepeljali iz Ljubljane v goriško stolnico, so minule dni ob udeležbi 50.000 ljudi prenesli na Sveto goro nad Gorico.

Italijanski potujočevalni poskusi. Iz Postojne poročajo, da je tam bila otvorjena mestna italijanska knjižnica, ki se nahaja v prostorih ljudske šole in katere voditelj je znani renegat profesor Umberto Urbanaz.

Rudarska stavka na Češkem. Konferenca rudarjev v Moravski Ostravi je včeraj sklenila, da se delo ustavi. Pričakovati je, da se bo stavka razširila tudi na rudnike v drugih delih republike.

Krušne karte uvedejo s 1. nov. zopet v Nemčiji. Enako tudi za mast, mleko in druga živila.

Dopisi.

Sv. Lenart v Slov. gor. 8. okt. 1922. Danes se je vršil v prostorih Sokolskega doma zadrugi zbor Skupne obrtne zadruge za št. lenarski sodni okraj. Zborovanje, sklicano po obrtnozadružnem nadzorništvu, je vodil komisar g. Založnik iz Celja, ki je tudi podal izčrpano poročilo v delovanju zadruge od leta 1917 naprej, ko se je domnevno vršil zadnji redni zadrugi zbor. Zadruga je po prevratu nenadoma prešla v roke komisarja, ki je vodil zadrugi posle vse do 1. aprila t. l. Takrat se je sklicalo zborovanje obrtnikov, ki je poverilo nadaljno delo g. Josipu Čehu od Sv. Lenarta. Vselej pritožbe pa so se vsi sklepi tega zbora in dosledno tudi drugega zbora od 16. junija oblastno razveljavili, nakar je poseglo vmes obrtniško nadzorništvo v Celju. Večina dela v tej kritični dobi je vsled pomankanja zadrugi pripomočkov bila koncentrirana na brigi za zadrugi no premoženje, katero je v tej dobi vkljub zelo nizkim pristojbinam naraslo od K 744.56 leta 1918 na današnje stanje K 5934.24 neglede na vojno posojilo K 4000 in vrednost premoženja imetja. Zadrugi zbor si je izvolil novo načelstvo, v katerem so vse važnejše obrtne stroke zastopane sorazmerno s svojo številčno močjo. Načelnikom je bil izvoljen skoraj soglasno g. Josip Čeh, njegovim namesnikom g. Sinezij Damiš. Zadrugi zbor je sklenil pristop zadruge k Zvezi južnoslovenskih obrtnih zadrug in izbral delegatom za zvezni zbor gg. Josipa Čeha, Ernesta Polanca, Franceta Svagl in Radka Vute. Odobrila so se tudi soglasno nova pravila s povišanimi zadruginimi pristojbinami K 600 za nove člane, K 20 za vpis in K 60 za oprostitve vajencev. Prva pristojbina velja od 16. julija t. l. naprej. Zborovanje je bilo povoljno obiskano; došlo je 86 članov. Vkljub pravočasnemu vabilu jih je pa izostalo brez opravičbe nad polovico in je zbor sklenil, da se jim naložijo denarne globe. Upati je, da boče novo zadrugi načelstvo, ki štuje celo vrsto mladih, naprednih in za procvit rokodelstva vnetih obrtnikov, spravilo v zadrugi potrebni red in ono živahnost, ki smo jo že toliko let pogrešali, ter tako spet vzbudil zanimanje za zadrugi in spravi organizacijo do veljave in ugleda. Posebno mu polagamo na srce skrb za strokovno in moralno vzgojo obrtniškega naraščanja in za obrtno šolstvo, kar se je oboje tudi na zborovanju prav lepo omenjalo.

Prekmurje.

Jakšič Matjaš, posestnik iz Dol. Bistrice v Prekmurju, ki je bil pri napadu na gostilno Godina istotam ranjen je vsled zadobljenih poškodb umrl v bolnici v Murski Soboti.

Zastrupljenje z gobami. Pred par dnevi si je neka družina v Murski Soboti pripravila za večerjo gobe. Vkljub temu, da so bile prav izvrstno pripravljene, niso mogli vseh pojedeti in ker se jih je gospodinja zdelo škoda vreči, jih je pogodila nek nadučje-

ljevi družini, ki jih je z veseljem vzela. Pri vsaki navedeni družini je jedlo gobe po troje oseb. Kmalu na to je nastopila pri prvi družini zastrupitev. Napadli so jih močni krči, začeli so močno bljuvati. Isto se je kmalu na to pojavilo pri nadučiteljevi družini. — Ker jih nadučitelj slučajno sam ni jedel, in ker se je hitro zavedal opasnost slučaja, je urno poklical za obe družini zdravnika, ki je takoj prihitel in rešil družini gotovega zastrupljenja. Zato gospodinja, imejte pri nabiranju ali kupovanju gob več previdnosti!

Nesreča pri delu. Nemet Franc, zagarski delavec pri Josipu Voglerju v Mrtvarjevcih v Prekmurju, je pred enim tednom pomagal v gozdu spravljati skupaj les. Pri tem pa ne ve, ali se je vbojed, ali pa ga je kaka kača pčila. Naenkrat mu je postala leva noga vsa črna in zatekla. Morali so ga prepeljati v bolnico v Murski Soboti, kjer pa je četrtri dan umrl.

Nesreča pri delu. Galič Tomaž, 15-letni tapetniški vajenec v Dol. Lendavi, je bil zaposlen pri stroju za krojenje žime; vsled neprevidnosti pa je zadel z levico med kolesje, ki mu je roko popolnoma zdrobilo. Moral se je podati v bolnico v Murski Soboti.

Zalosten začetek vinske trgovine. Mikula Josip, poljski dninar v Andrejcih v Prekmurju se je udeležil doma pri sosedu vinske trgovine in da bi imela cela stvar bolj svečano lice, si je pripravil pištolo, da bi streljal. Imel pa je smolo. Ko jo je nabasal, se je vsedel na tla, položil pištolo na koleni, da bi nataknil kapico. V tem se je pištola sprožila in ves naboj mu je šel v levo koleno. Prepeljali so ga v bolnico v Murski Soboti.

Mariborske vesti.

Maribor, 10. oktobra 1922.

Današnji manifestacijski shod radi obletnice plebiscita je odložen.

Iz mariborske policije. Nek ljubljanski list je prinesel vest, da prevzame policijo v Mariboru zopet občina, ki bo v tem slučaju stalež škrdila, politični oddelek pa bi bil dodeljen okrajnemu glavarstvu. Kakor smo se informirali na pristojnem mestu, vest ne odgovarja resnici, to tem manj, ker se v Beogradu ravno pripravlja nov zakon o reorganizaciji policije, ki pred vsem predvideva, da se policija po vseh mestih podzdravi. Tem manj verjetna je torej vest, da bi prevzela policijo v obmejnem mestu, kakor je Maribor, občina. — Kakor smo že poročali, je vodja policijskega komisarijata, g. nadsvetnik Keršovan dodeljen notranjemu ministru, oddelek za pobijanje draginje. V času njegove odsotnosti ga bo zastopal g. Pestevšek.

Koroška cesta je menda nekaka pastorka mariborske mestne občine. Po noči jo večinoma razsvetljuje luna; če pa se ta »božja luč« skrije za oblake, pa vlada v Koroški cesti prava babilonska tema. Tistih par svetilk, ki naj to temo preganja, bri, kakor večne lučke. Gorje pa onemu, ki mora ponoči tavati po tej temi! Ob lepem vremenu si lahko zlomi na »pločnik«, — ki pa je to samo še po imenu — nogo, ob deževju pa človek sploh misli da je zadel v jarek.

Mestna občina in državni erar sta, kakor znano, v sporu zaradi učenih prostorov državnega ženskega učiteljskega na Zrinjskega trgu. »Jutro« poroča, da je bila prva razprava preložena, da more dobiti finančna prokuratura od ministrstva prosvete potrebne informacije. Mestno občino zastopa odvetnik dr. Leskovar.

Na državnem ženskem učiteljskem je imenovana za učiteljico petja gđ. Elvira Kopasova iz Žuženberka, ki je absolvirala letos konservatorij. Na vadnici moškega učiteljskega je nastopil prof. Marin daljši bolniški dopust.

Veselica v prid obmejnemu šolstvu je vrgla prav lep dobiček. Odbori združenih podružnic CMD v Mariboru se radi tega prav iskreno zahvaljujejo vsem dobrotnikom, ki so navzlic veliki draginji prav bogato prispevali v blagu in denarju. Enako iskreno se zahvaljujejo za brezplačno sodelovanje narodnemu gledališču, ki je v obzired važnosti obmejnega šolstva preneslo svojo predstavo v Narodni dom, in me-

šanemu in moškemu zboru pevskega društva »Drava«, ki se je polnoštevilno odzvalo društvenemu povabilu in prav učinkovito zapelo precejšnje število lepkih skladb.

Koncert Danubius-kvarteta, ki se je vršil v pondeljek zvečer v Götzovi dvorani, je dobro uspel. Dvorana je bila do zadnjega kotička nabit polna. Napolnili so jo večinoma Nemci. — Umetniki so s svojim original. izvajanjem vzbujali mnogo smeha in želi obilo aplavza. Nemci so pokazali, kako znajo ceniti umetnost, Slovenca pa je moralo biti sram, če se je spomnil na prazne dvorane pri slovenskih prireditvah.

Društvo zasebnih nameščencev v Ljubljani vabi svoje člane kakor tudi vse ostale zasebne nameščence na shod, ki se vrši dne 11. t. m. ob 20. uri zvečer v prvi sobi restavracije v Narodnem domu. Zborovanje je namenjeno predvsem medsebojnemu zboljšanju zasebnih nameščencev in obravnavi aktualnih stanovskih vprašanj.

Gospodično Valerijo Kratino, ki gostuje danes dne 10. okt. v tuk. gledališču, spremlja na klavir g. Frisch, in ne g. Belatka, kakor je označeno na lepakih.

Primarij Dr. Robič zopet ordinira od 14. do 16. ure popoldne za kožne in spolne bolezni. 1948

Velika kavarna. Najmodernejša kavarna v Sloveniji. Na razpolago tu in inozemski listi. Eleganten Bar. — Dnevno koncerti.

Seznam izbranih koncesij v mesecu sept. 1922. Plohl Ivan, Koroška c. 84, trg. z znamkami; Jarc Ana, Aleksandrova c. 18, trg. z vinom, pivom likerjem, v zaprtih stekl.; Hvalječ Oton, Trdinova ul. 18, sodar. Geršak Fran, Jezdarska ul. 5, pekarska obrt. Hauptman Marija, Magdalenski trg 4, šivilja. Korže Viktorija, Glavni trg, prodaja klobas in prekajenega mesa. Soršak Neža, Loška ul. 5, šivilja, Lampe Franc, Stritarjeva ul. 2, branjarja. Scheweder Ivan, Tržaška cesta 98, prevaženje oseb in tovorov. Spaninger Anton, Jurčičeva ul. 11, trgovina z delikatesami. Jug Marija, Frankopanova ul. 10, šivilja.

Narodno gledališče.

Repertoire:

Torek, 10. oktobra: »Večer dramatičnih plesov Valerija Kratina. Izv. Sreda, 11. okt. Zaprt. Četrtek, 12. okt. »Baron Trenke, izv. Petek, 13. okt. ob 15. uri »Revizor«, dijaška, izv.

—o—

Baron Trenke. V četrtek, 12. okt. se vprizori v tuk. gledališču ena najljubljenejših operet »Baron Trenke«. Ker je za to opereto izdala uprava precejšnjo svoto v svrhu nabave nove opreme, smo bili primorani cene nekoliko zvišati.

Gg. abonenti. Ker sta abonement A in B skoro popolnoma zasedena, je sklenila gledališka uprava, da otvori še abonement C, ako se za istega oglasi dovolj abonentov. Vse one predstave, ki so se že igrale v abonementih A in B, bi se vprizorile tudi v abonementu C, tako da bi ne bili C abonenti glede števila predstav popolnoma nič prikrajšani. Prijavni rok traja do 20. t. m.

Kultura in umetnost

Stevan Stojanović - Mokranjac. Dne 1. oktobra je preteklo osem let, odkar je v Skopju l. 1914 umrl naš največji narodni godbenik in komponist Stevan Stojanović-Mokranjac. Rojen leta 1855 v Negotinu, se je po dovršenih študijah popolnoma posvetil godbi. Proučeval je našo narodno glasbo, zbiral narodne pesmi, jih stiliziral in harmoniral na svoj poseben način, ter tako ustvaril epohalen glasbeni pojav, ki najde le malo primerov v svetovni glasbi. Mokranjac je ustanovil v Beogradu Srbsko muzičko šolo, ki bo kmalu pretvorjena v naš državni konzervatorij.

Objave.

Mestni kino. »Amor in zločinstvo« sije jna komedija v 5. činih poleg 2 deljanke veseligrse se predvaja v to sredo in četrtek.

Sokolstvo.

Naši Sokoli-jahači.

Priredba Kola jahačev Sokola v Mariboru se je v nedeljo izvršila točno po določenem sporedu. Predpoldnem je bil sprejem delegatov jezdskih odsekov iz Ljubljane, Celja in Zagreba na glavni kolodvoru in od tu skupen odhod v Narodni dom, kjer se je vršilo zborovanje zastopnikov jezdskih odsekov. Po daljši razpravi, katere so se udeležili bratje konjeniški major Mastek, Novak, dr. Pivko, Kumar, Milost, Mulaček i. dr., se je soglasno sklenilo, da se predlaga skupščini JSS organizacija sokolske konjenice po določenih merilih in izvršitev poveri posebni odboru. Za 14. uro določena povorka, pri kateri je poleg gostov sodelovalo 39 bratov mariborskega Kola z ljubljanskim in mariborskim praporom in fanfaro, se je vsled dežja nekaj zakasnila in morala skrajšati pot po mestu. Ze povorka sama je nudila dokaz o velikem napredku mariborskega Kola jahačev, ne sicer po številu, a kar je mnogo važnejše po tehnični strani, mirno vodstvo konjev, točno ravnanje in kritje, ugodno je učinkovala enolična oprema po zunanji strani. Kmalu po 15. uri je pričel nastop mariborskih sokolskih jahačev na v ta namen prirejenem in z državnimi zastavami okrašenem igrišču SSK Maribor v Ljudskem vrtu. S tem nastopom je hotelo Kolo dokazati, da noče biti samo paradna edinica svoje sokolske organizacije, marveč mu je cilj višji koristnejši. Po temeljiti pripravi vseh ni mogel izostati. To je posvedočila že prva točka sporeda jahalna šola, pri kateri je v dveh oddelkih nastopilo 16 jahačev in izvajalo v hudu in kasu razne premene, velike in male kroge, jahanje v osmici in drugo. Izvajanje

šole je bilo razen neznatnih pogrškov v vsakem oziru zadovoljivo. Sledilo je skakanje čez zapreke, katerega se je udeležilo 8 bratov. Izmed 8 konjev sta dva odpovedala, ostali pa so tako po edini, kakor v dvojicah brezhibno skakali. S svojim bravurnim skakanjem je imponiral ameriški žrebec s svojim gospodarjem Rozmanom v sedlu. Ravnotako je bilo pariranje konja pred padcem vsled dežja opolzlega terena po br. Lešniku naravnost sijajno.

V skladnem skakanju sta se v dvojicah odlikovala belca pod vodstvom bratov Kumra in Holza, toda tudi brata Cunta in Vidmar sta se odlično pridružila prvoimenovanim. Vlada se je močna ploha, vendar se je spored nadaljeval in preimenovani bratje so nastopili brez zanke k vajam s sabljo, ki so jih izvajali v kasu in galopu. Seki in bodi so zadevali precizno v nastavljenih figure in jahači so bili trdno v sedlu. — Slednja točka redovne vaje v vodu je posvedočila, da se tudi ta panoga ne zanemarija. Izvedenih je bilo nekaj kretanj v hudu in kasu, čelne in bočne premene iz četrteredov v vrsto in obratno, zavoji i. dr., vse kar najboljše. Najlepša je bila brezdvomno zadnja točka finale četvorke. Jahači so se po edini, v dvojicah in četvoricah križali, skupljali in zopet razhajali in prvo figure zaključili s 4 poševnimi pramenji po 4 jahači proti središču vežbališča, tudi drugi del je bil lep po svoji sestavi in kakor prvi izveden brezopomno. Izvedba, kakor je na videz lahka, je vendar zahtevala od vsakega posameznega jahača zanesljivega vodstva konja in velike pazljivosti. Vse premene so se izvajale v kasu in le na glas načelnikove trobke. Posameznim točkam je žal vsled neugodnega vremena le v v manjšem številu navzoče občinstvo izražalo s ploskanjem svojo pohvalo in priznanje. Nastop je vodil mirno in sigurno br. Novak. Po končanem nasto-

pu je konjeniški major g. Mastek izrekel napram br. načelniku mariborskega Kola svoje veliko zadovoljstvo in iskreno čestital na tako lepo vsemlem javnem nastopu. Kolo je lahko ponosno na priznanje tako odličnega strokovnjaka, ki je učitelj ljubljanskega jezdne odseku. O disciplini v Kolu jahačev pa priča tudi dejstvo, da se tako jahačem kakor konjem ni pripetilo najmanjše nezgode pri tem nastopu, kar se sicer kaj lahko dogodi. Če omenjamo še, da so po odhodu tekega art. puka bili novi konji le teden dni v rokah jahačev, hočemo s tem podčrtati lep uspeh nastopa. Priredbo je zaključil zabaven večer v Narodnem domu, kojega so se udeležili med drugim tudi bratje iz Ljubljane z majorjem Mastekom, komandant 45. peš. g. pukovnik Drašković z mnogimi oficirji mariborske garnizije in številno sokolstvu naklonjeno občinstvo. S požrtvovalnostjo so sodelovale naše gospe in gospodične in pripomogle k lepemu vspehu večera. Za priredbo večera sta si iztekla posebnih zaslug agilni br. Milost in Kenda. Ako prav priredba v gnotnem oziru z ozirom na velike troške ni tako izpadla, kakor se je pričakovalo, pa je moralni vspeh toliko znamenitejši in je Kolu mariborskih sokolskih jahačev na priredbi samo čestitati.

letos 0.44. 1. septembra lani 0.70, leto 0.56; 15. septembra lani 0.93, letos 0.80; 1. oktobra letos 0.82; množino kislin v 9. 1. avgusta lani 3.27, letos 4.9; 1. septembra lani 1.68, letos 1.17; 15. septembra lani 0.90, letos 0.95, 1. oktobra letos 0.86; v 100 cc soka gramov kislin 1. avgusta lani 4.29, letos 4.0; 1. septembra lani 1.15, letos 1.56; 1. oktobra letos 1.05. Inž. Mohorčič, ravnatelj.

g Zvišanje izvozne carine na kožo. S sklepom ministrskega sveta, ki stopi takoj v veljavo, se je zvišala izvozna carina za goveje in telečje kože, bodisi surove ali že ustrojene na 1000 dinarjev za vsakih 100 kg teže.

g Suficit južne železnice v Jugoslaviji. Glasom izkaza ravnateljstva južne železnice ima družba v Avstriji in Madžarski defecit, v Jugoslaviji pa mesečni suficit od več milijonov dinarjev.

g Elektrifikacija Rusije. Kakor se poroča, se snuje velika delniška družba s sedežem v inozemstvu, ki namerava izvesti elektrifikacijo Rusije. Pri tej akciji bo sodelovala tudi ruska državna banka.

ŠAH.

Mednarodni šahovski turnir. Dne 4. oktobra se je igralo tretje kolo. Spielmann je premagal Maroczyja, dr. Tartakover Kostića, Reši Sämischja, Rubinstein dra. Tarrascha; partija Wolf-Mieses remis. Grünfeld-Teichmann; dr. Treybal-Johner, Sämisch-Kostić, dr. Tarrasch-Johner končale neodločeno. Stanje po III. kolu: Spielmann in dr. Tartakover 3, Reti in Rubinstein 2, Johner 1½ (1), Grünfeld, Sämisch in Teichmann 1½, dr. Treybal 1 (1), Tarrasch in Wolf 1, Kostić in Wieser ½, Maroczy 0.

Gospodarstvo.

g Razvoj grozdja. Poročilo drž. kmet. kem. zavoda. En grozd iz Kalvarije pri Mariboru (mala graševina na Portalis 902) je imel: jagod 1. avgusta lani 111, letos 158; 1. septembra lani 114, letos 132; 15. septembra lani 113, letos 113; 1. oktobra letos 87; teža grozda v gramih 1. avgusta lani 44, letos 69; 1. septembra lani 85, letos 74; 15. septembra lani 112, letos 90; 1. oktobra letos 77; teža posamezne jagode v gramih 1. avgusta lani 0.36,

Bernhard Kellermann:

PREDOR.

Roman.

(Dalje.)

(65)

Klicali so in prisluševali in temni rov preiskovali. Naposled so v prečnjaku, v katerega je prevetrovalna sapa piskala kakor vihra, našli starca, ki je sedel na tleh in glavo sklonil na steno. Zraven njega je ležal mrtvec črnc z zaokroženimi usti, polnimi zob. Starec se je medlo smehljaj. Sodil bi, da je sto let star; bil je shuštan, uvel, snežnobelih in redkih las, ki so na prahu frioleli. Gledal je neprimerno debelo, da se je okoli zrenic videl bel kolobar očesne roženice. Bil je prehlado oslabljen, da bi še mogel gibati, mogel je samo še smehljati se.

»Saj sem vedel, Mac, da prideš pome!« je šepnil komaj razumljivo.

Tedaj ga je Allan spoznal.

»To je Hobby!« je viknil prestrašen in razveseljen ter starca privzdignil.

»Hobby?« so drugi podvomili, ker ga niso poznali.

»Hobby — —?« je vprašal Allan, ki je svojo razveseljenost in ginjenost komaj da prikrival.

Hobby je slabotno pokimal z glavo »I am all right.« je šepnil. Potem je mignil na mrtvega črnca in dejal: »Nigger mi je prizadel veliko truda, a nazadnje mi je le umrl.«

Hobby je bil v hospitalu več tednov na prevesici med smrtjo in življenjem, dokler ga ni korenjaška njegova telesnost izbavila. Toda ni bil več nekdanji Hobby. Spomin mu je bil skajen in Hobby nikdar ni vedel pojasniti, kako je prišel od tega skrajnega vprečnjaka. Istina je bilo samo to, da je imel pri sebi aparate s kisikom in svetiljke ter da je oboje imel iz malega vprečnjega rova, v katerem je na dan pred katastrofo ležal mrtvi monter. Jacksona, črnca, pa ni zadušilo, marveč je umrl od lakote in iznemoglosti.

Posamič so prihajali vlaki iz predora, posamič so se spuščali vanj.

Krdela inženjerjev so se znotraj junaško bila s čadom. Borba ni bila neopasna. Kupoma so hudo obolevali za otrovanjem z dimom in pet jih je umrlo, trije Američani, en Francoz in en Japonec.

Vojske delavcev samih niso poprijele za nobeno delo. Delavstvo je stavkalo. Mnogo tisoč mož je postavalo v dolgi vrstah na stopničevskih ploščadih in gledalo, kaj počenjajo Allan in njegovi inženjerji. Postavali so in niso poprijeli. Velikim svetlobnicam, prevetrovalkam in črpalnicam so stregli inženjerji, ki so od utrujenosti komaj da izpregledovali. In med prezebojo delavske tolpe se je mešalo nešteto radovednežev, ki jih je mikalo ovzdušje strahote. Od ure do ure so jih vlaki bruhali nove množice. Proga Hoboken-Mac City je dobičkova silajno. V enem tednu je prešla dva milijona dolarjev; sindikat je bil vznemirjen takoj podražil. Predorski hotel je bil poln izvestiteljev novin. Na tisoče avtomobilov je hrumelo skozi mesto na gručevini in vsi so bili naphani z damami in gospodi, ki se jim je hotelo videti torišče velike nesreče. Ti posetniki so kramljali in čebnjali in s seboj imeli košare, s prigrizki bogato založene. Toda vsi so se tajno grozno strmeli v četver čadnih stebrov, ki so se brez pre-

stanka iz steklenih krovov tik nad predorskim ustjem vzhajali kvišku pod sinje oktobersko nebo. To je bil čad, ki so ga ventilatorji sesali iz rogov. In vendar so bili tam znotraj ljudje! Uro na uro so ti radovedneži sčakovali, čeprav niso videli ničesar, zakaj mrtvece so izpravljali samo po onči. Osladen zadah po klornatem apnu je udaril iz postajnega poslopja.

Pospravljali so skozi veliko tednov. V rovu, kateri je bil ves z lesom podprt in kjer je izgorelo malone vse, je bilo delo najtežavnejše. Moglo se je le stopoma naprej. Mrličev je bilo tukaj na kupe. Večinoma so bili strašno pokvečeni in časi je bilo težko razpoznati, je li pooglenel hlood ali pooglenel človek. Bilo jih je povsod. Ležali so pod sesutino, čepeli za ogorelimi bruni in se prihajajočim pačili. Celo najpogumnejše može je bilo strah in groza v tej strahotni mrtvašnici.

Allan je bil vedno in povsod prvi, neutrudljiv. V mrlišnici in po dvoranah bolnice so se odigravali oni pretresljivi prizori, ki se dogajajo po vsaki katastrofi. Lhteče ženske in jokajoči možje, napol blazni od bolesti, iščejo svoje, jih razpoznavajo, vzkrikajo, se onesveščajo. Večine ponesrečencev pa ni bilo moči razpoznati.

(Dalje prihodnjič.)

Glavni urednik: Radivoj Rehar.

Odgovorni urednik: Rudolf Ozim.

Seno, slamo, drva, premog, žito, krompir, sadje in druge deželne pridelke kupuje in prodaja ANDREJ OSET, Maribor, Aleksandrova cesta št. 57. Telefon št. 88. 1328

Naznanilo preselitve

Cenjenim mojim odjemalcem vljudno naznanjam, da sem mojo trgovino s

sedlarskim, jermenarskim in torbarskim blagom

preselil iz dosedanjih prostorov v hiši gosp. J. N. Šoštarica na Aleksandrovi cesti 13. ozir. Cankarjeva ul. 1. preselil se nekaj korakov dalje ravno v isti hiši (kjer je bila preje veletrgovina »Merkur«). — Pri tej priliki se toplo zahvaljujem za dosedanje zaupanje ter se priporočam za nadalje. Spoštovanjem

Ivan Kravos

1926 2-2

Mala oznanila.

Sprejme se pešena prodajalka z dežele v parno pekarno na Glavnem trgu. Prednost imajo Primorke. 1927 2-2

Gospodična, 17 let stara, želi brezplačno praktirati v boljši gostilni ali restavraciji v kuhinji. Pomaga lahko tudi druga dela. Naslov pove uprava. 1947 2-1

Šivilja za nasravo poslednjega perila, rebkov, preoblek itd. dobi delo pri gosp. Kamenšek, Popovičeva ulica 11 (pri kadetnici). 1943

Išče se perfektna kuharica na dobro in trajno mesto v Zagreb. Ponudbe pod »Kuharica« na upravo. 1945

Stavbni tehnik išče pri boljši rodbini mesečno sobo z električno razsvetljavo, eventualno tudi s hrano. Cena postranska. Cenjene ponudbe pod št. 1949. 1949

Odda se s 1. novembrom postelja za gospodično. Vprašati: Meljska cesta št. 14 v tobačni trafiki. 1953 2-1

Dobro mleko se dobi v mlekarini Ivana Golob, Slovenska ulica 16. 1944 10-1

Omara za led, dvojna, za dva soda in točilna miza se takoj proda. Ponudbe na Zwitter, Maribor, Stritarjeva ulica 5. 1951 2-1

Ročni šivalni stroj, nov, sistem »Singer«, se ceno prada. Naslov se izve v upravi »Tabor«. 1942

Na prodaj: 2 zimska moška plašča, moška obleka, par škornjev, deški kostum, ženska jopa (Jacke) in balboa. Naslov pove uprava. 1940 2-1

Soba, prazna ali meblirana, isčeta dva gospoda, če močroče v bližini gostilne. Pri črnom orlu. Vpraša se istotam v kuhinji. 1941 2-1

Lopa, masivno zidana dvostanovanjska vila v bližini parka v Mariboru na prodaj. Vpraša se: Kapitlarjeva ulica št. 6-1, desno. 1950 3-1

Stanovanje v Ljubljani, vili sredi mesta (predoba, kuhinja in velika soba s priključnimi) se zamenja za stanovanje v Mariboru. Pismeno novanje »Zamenjava« na ponudbe pod »Tabor«. 1946

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvo vrstna pestreba. Vjekoslav Gjurin, Jurčičeva ulica 9. 1950

Pisalne stroje, nove in rabljene, dobavlja American Import Company, Maribor, 1953 roška c. 24.

Suhe gobe, lipove cvetice, brinjevo olje in poljske pridelke plača najbolje trdka Sira-Rant, Kranj, telef. int. št. 9, in nudi po najnižjih cenah na debelo sladkor, riž, olje, kavo itd. Prosim za ponudbe gob z vzorci. 1403

Perfektnega knjigovodjo

obenem izvežbanega korespondenta, sigurnega v nastopu, z dobro šolsko in splošno izobrazbo, išče

— večje podjetje v Mariboru — za takoj ali pozneje za razvitka zmožno mesto.

Dobra plača. — — — Mesto stalno.

Ponudbe pod »Zmožna sija« na upravo lista. 1897 3-3